

Ministerie van Klimaat en Groene Groei  
T.a.v. Hare Excellentie mevrouw S.Th. M. Hermans  
Postbus 20401  
2500 EK 's-Gravenhage

Uw referentie:  
Datum: 27 november 2025

Zaaknummer: WF-952188  
Behandelaar 5.1.2.e  
Tel: 5.1.2.e

Vakgroep:  
Email: zaken@weterskipfryslan.nl  
Bijlage(n):

Onderwerp: Adviesverzoek Gewijzigd Winningsplan Havenmond

Hare Excellentie,

Op 25 september 2025 ontvingen wij uw verzoek om uiterlijk 5 november 2025 een advies uit te brengen over het gewijzigde winningsplan Harlingen-Havenmond. Na de technische informatiesessie op 10 oktober 2025 heeft uw ministerie deze adviestermijn verlengd tot 3 december 2025. Bijgaand ontvangt u het advies van Wetterskip Fryslân. Ons advies beperkt zich tot de gevolgen van de zoutwinning op het watersysteem in het beheergebied van Wetterskip Fryslân. Wij trekken samen op met de medeoverheden in dit gebied.

#### **Achtergrond adviesaanvraag**

In het (gewijzigde) winningsplan Harlingen-Havenmond wordt voorgesteld om het productievolume voor zout tot 2052 te verhogen van 32 miljoen naar maximaal 45,5 miljoen ton. Deze maximale productie leidt tot bodemdaling onder land en heeft daarmee effect op de primaire kering en op het watersysteem in het achterliggende gebied. We kunnen ons hierin niet vinden. De zoutwinning vindt immers juist plaats onder de Waddenzee om bodemdaling onder het vasteland te voorkomen. Bij de zoutwinning Barradeel hebben we eerder namelijk de grote negatieve effecten van zoutwinning onder land ervaren. Het proces om de schade te herstellen is recent pas afgerond. De verwachte bodemdaling onder land is bovendien vanuit het oogpunt van het waterschap ongewenst omdat dit het waterbeheer extra compliceert.

#### **Advies Wetterskip Fryslân**

Zoals bekend zijn wij tegen elke aanvraag voor delfstoffenwinning die leidt tot versnelde bodemdaling. Van versnelde bodemdaling is sprake bij deze winning Harlingen-Havenmond. Wij adviseren negatief over dit gewijzigde winningsplan en vragen u om niet in te stemmen. Dit lichten we nog verder toe. Mocht u wel instemmen, dan vraagt dit een aantal voorwaarden en voorschriften. Hierop komen wij terug.

## A. Geen instemming met het gewijzigde winningsplan

We adviseren u primair om niet in te stemmen. Aan ons advies om niet in te stemmen met het gewijzigde winningsplan liggen de volgende overwegingen ten grondslag:

### Bodemdaling onder land ongewenst

Noordwest-Fryslân kent een lange historie van zoutwinning. Via de concessie Barradeel heeft Frisia Zout (en haar voorgangers) decennialang zout gewonnen onder het vaste land. Dit leidde, in combinatie met gaswinning door Vermilion, tot een versnelde en zeer grote bodemdaling. In 2010 startten het ministerie van Economische Zaken, regionale overheden en Frisia Zout gesprekken om de zoutwinning onder land te beëindigen. Dit vanwege de genoemde grote negatieve effecten op de omgeving en de waterhuishouding. Deze gesprekken leidden uiteindelijk tot het verplaatsen van de zoutwinning naar een locatie onder de Waddenzee. In 2015 is door het ministerie ingestemd met een winningsplan. Vanaf 2020 produceert Frisia zout uit de concessie Harlingen-Havenmond. De regio ging aan de slag met het (voor zover mogelijk) herstellen van de schade als gevolg van de bodemdaling door de zoutwinning onder land via de Gebiedsontwikkeling Franekeradeel-Harlingen. Dit langdurige proces heeft tien jaar geduurd en van alle partijen veel gevraagd.

Wij vinden het dan ook zeer teleurstellend dat met dit gewijzigd winningsplan het productievolume zodanig wordt vergroot dat opnieuw sprake zal zijn van bodemdaling onder het vaste land. Ook als dit pas optreedt wanneer het maximale productievolume wordt bereikt, wat met veel onzekerheden is omgeven.

Wij hadden verwacht dat een gewijzigd winningsplan rekening zou houden met de manier waarop in het algemeen tegen mijnbouw in de provincie Fryslân wordt aangekeken en specifiek met betrekking tot alles wat zich al in deze regio (Noordwest-Fryslân) heeft afgespeeld qua bodemdaling, schade en schadeherstel. Wij zijn van mening dat het winningsplan hierop moet anticiperen en helder moet uitwerken hoe met de risico's, zorgen en effecten wordt omgegaan. We missen dit. We verwachten nu van uw ministerie hierop een reflectie in de afweging die u maakt bij uw besluit over Frisia's verzoek om instemming met dit gewijzigde winningsplan.

Zonder deze reflectie wordt andermaal gekozen voor maximaal economisch gewin ten koste van met schade aan de primaire waterkering, het watersysteem achter de kering en aan de natuur in de Waddenzee. We wijzen erop dat in de parlementaire geschiedenis van de Mijnbouwwet de mogelijkheid van schade aan een belangrijke waterkering expliciet is afgewogen als mogelijke reden om instemming te weigeren: "Het is bijvoorbeeld denkbaar dat in een gebied met belangrijke waterkeringen of met een grote kans op schade aan woningen een vergunning of winningsplan wordt afgewezen."<sup>1</sup>

We missen bovendien cruciale inzichten en informatie in het winningsplan. Artikel 35 van de Mijnbouwwet vraagt Frisia namelijk onder meer (eerste lid, onder f en g):

---

<sup>1</sup> Mijncraad, 8 september 2017, advies naar aanleiding van zes adviesverzoeken van 3 augustus 2017. O.a. op NLOG.

1. Het winningsplan bevat voor elk voorkomen binnen het vergunningsgebied ten minste een beschrijving van:

[...]

f. de bodembeweging ten gevolge van de winning alsmede de daarmee verband houdende activiteiten en de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging, voor zover het winnen van delfstoffen niet geschiedt in het continentaal plat, tenzij Onze Minister anders heeft bepaald;

g. de risico's voor omwonenden, gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan met een risicobeoordeling, voor zover het winnen van delfstoffen niet geschiedt in het continentaal plat.

Dit vraagt een doordachte beschrijving van alle mogelijke gevolgen. Bodembeweging is een breed begrip. Hierbij en dus ook de maatregelen ter voorkoming van schade moeten ook doordacht worden omschreven. Uit de wetsgeschiedenis bij artikel 6:177 van het Burgerlijk Wetboek (vergoeding van schade door mijnbouw) blijkt dat onder 'bodembeweging' zowel bodemdaling als bodemtrillingen (aardschokken) en bodemstijging valt. De wetgever verwacht dat gevolgen voor dijken, wegen en waterhuishouding goed te voorspellen moeten zijn.<sup>2</sup> Schade kan bijvoorbeeld een nadelige invloed op de grondwaterstand zijn.<sup>3</sup>

In het gewijzigde winningsplan lezen wij niets over mogelijke schade aan de primaire kering en het achterliggende watersysteem en hoe Frisia denkt deze mogelijke schade te gaan herstellen. Daarbij is het maar de vraag of schadeherstel überhaupt mogelijk is aangezien bodemdaling onherstelbaar is en effecten daarvan (deels) ook onherstelbaar zijn. Ook in het lange proces in het verleden is gebleken dat er eerdere sprake is van mitigatie en compensatie, dan van herstel.

## **B. Voorschriften en voorwaarden bij instemming**

Wij weten dat u kunt besluiten om in te stemmen met dit gewijzigde winningsplan, ondanks ons negatieve advies. In dat geval stellen we voor om aan deze instemming de volgende voorwaarden op te nemen.

### Beperk de bodemdaling tot de Waddenzee

Wij vinden dat u als minister gedeeltelijk kunt instemmen met dit gewijzigde winningsplan en het productievolume moet beperken tot een hoeveelheid waarbij er geen sprake is van bodemdaling onder het vaste land of dat u in een voorschrift Frisia moet voorschrijven dat de productie van zout moet worden gestopt zodra de bodemdaling het vaste land bereikt.

### Overleg zoutwinner en overheden/gebied

Het valt ons op dat u als minister in (ontwerp)instemmingsbesluiten vaak operators slechts oproept om in gesprek te blijven met de omgeving en regionale overheden. Zo'n oproep heeft niet dezelfde juridische gevolgen als het verbinden van een daartoe strekkend voorschrift aan het instemmingsbesluit. Bij een voorschrift in het instemmingsbesluit kan immers nakoming worden afgedwongen, zoals bestuursdwang. We wijzen op de parlementaire geschiedenis van de

<sup>2</sup> Nota naar aanleiding van het Verslag, Kamerstukken II 1998/99, 26219, nr. 7.

<sup>3</sup> Memorie van Toelichting, Kamerstukken II 1988/89, 21202, nr. 3.

Mijnbouwwet.<sup>4</sup> Een voorschrift in het instemmingsbesluit moet in acht worden genomen en, als dat niet gebeurt, kan daartegen handhavend worden opgetreden.<sup>5</sup>

#### Alle schade claimen

Wij vinden dat alle bodemdaling door zoutwinning moet worden gecompenseerd, ook onder de kritische grenswaarde van 5 centimeter. Ook kleinere dalingen hebben effect op de waterhuishouding.

#### Een maatschappelijke plus voor dit gebied

Wij weten dat de voorgenomen actualisatie van de Mijnbouwwet voor nieuwe mijnbouw een regeling voor batendeling met de regio beoogt. Dat is een mooie ontwikkeling voor nieuwe winningen na wijziging van de Mijnbouwwet, maar in het beheergebied van Wetterskip Fryslân is er sprake van veel bestaande winningen. Voor deze winning zou ook een maatschappelijke plus moeten gelden. We pleiten bovendien ervoor dat de Staat het voortouw neemt in het bepalen van de lusten en niet de operator. Ook pleiten we voor een maatschappelijke kosten- en batenanalyse.

EN WAT

DOEN WE

Hoogachtend,

MORGEN

Het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân

MET

Namens deze,

5.1.2.e

WATER?

5.1.2.e

Dijkgraaf

Interim secretaris-directeur

---

<sup>4</sup> Eerst wilde de wetgever het winningsplan regelen in het Mijnbouwbesluit. Mede door opmerkingen uit de Tweede Kamer ging de regeling van het winningsplan naar het ontwerp van de Mbw. De basis voor huidig artikel 36 Mbw vormt de tweede nota van wijziging bij de Mbw, ingevoegd artikel 34c (waarin de nu in artikel 36 lid 1 onder c en d genoemde gronden nog niet voorkwamen). Zie verder Kamerstukken II 2000-2001, 26 219, nr. 13 (Tweede nota van wijziging), p. 2, en Kamerstukken II 2001-2002, 26 219, nr. 15 (Nota naar aanleiding van het tweede nader verslag), p. 12-13.

<sup>5</sup> Kamerstukken II 1998-1999, 26 219, nr. 3 (Memorie van toelichting), p. 89. Zie verder ABRvS 30 maart 2022, ECLI:NL:RVS:2022:941, rechtsoverweging 15.4.